

Svenskar i Världen är en ideell, oberoende organisation som grundades 1938. Organisationen representerar de 660 000 svenskar som bor utanför Sverige samt svenska klubbar och föreningar, handelskamrar, svenska skolor och Svenska kyrkan i utlandet. Svenskar i Världen verkar för utlandssvenskars bästa genom att bevaka, informera och påverka frågor för att få fram bästa möjliga villkor.

Stockholm den 25 mars 2016

E-röstning ökar valdeltagandet

Mer än var tjugonde svensk, drygt 660 000 personer, bor utomlands. Gruppen skulle om de bodde i en och samma kommun utgöra Sveriges näst största kommun. Valdeltagandet bland utlandssvenskarna är dock lågt. 2014 röstade bara 32 procent av de utlandssvenskar som var röstberättigade enligt SCB. För många av utlandssvenskarna är det så pass stora problem att rösta att det inte blir av. E-röstning skulle öka valdeltagandet bland utlandssvenskarna markant.

Svenskar i Världen har vid Utlandssvenskarnas parlament i somras krävt att försök med elektronisk röstning genomförs vid nästa riksdagsval – även för utlandsboende svenskar. Vi ser det som en demokratisk skyldighet att underlätta för alla svenskar att avge sin röst.

Bäst i världen inom IT?

Justitieminister Morgan Johansson skrotar förslaget om e-röstning vid nästa val. Valhemligheten sägs vara hotad. Han fruktar att den röstande kan utsättas för påverkan vid elektronisk röstning och går emot valkommitténs förslag att försök med elektronisk röstning ska göras vid nästa val – även för utlandsboende. Sverige har som it-politiskt mål att bli bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter. Näringsminister Damberg hävdar att digitaliseringen är Sveriges viktigaste fråga och hälsovårdsminister Gabriel Wikström siktar på att Sverige ska vara bäst på e-hälsa inom tio år. Vad gäller röstningsförfarandet tycks dock ingen vilja till förnyelse finnas, trots alla argument och mångåriga exempel utomlands som talar för att vi ska uppdatera även röstsystemet till vår tid.

Estland, som är världsledande inom elektronisk röstning, har haft sitt åttonde elektroniska val. En tredjedel av väljarna utnyttjar möjligheten. Det är inte bara unga väljare som e-röstar, utan även äldre och funktionshindrade som har svårt att ta sig till vallokalerna.

I Danmark finns elektroniska röstlängder och röstkort med streckkoder. Där kan väljarna snabbt identifieras i sitt valdistrikt. I Sverige använder funktionärer fortfarande linjal och penna för att pricka av väljarna.

Goda internationella erfarenheter

Kan Estland bevara valhemligheten sedan åtta val tillbaka, borde Sverige också kunna hitta lösningar för detta. E-val möjliggör en form av förtidsröstande. Väljaren kan rösta återkommande gånger där den sist avgivna rösten räknas. Säkra lösningar har tagits fram i Sverige för deklarationen, socialförsäkringar, studieval och kapitalförvaltning. Varför skulle inte Sverige klara av det för röstprocessen?

Valdeltagandet bland estniska utlandsboende har ökat sedan e-röstningen infördes. Det har dessutom fått hela befolkningen att använda e-tjänster mer generellt. Kanada och Schweiz har delvis infört e-röstning. Schweizare kan i 12 av 26 kantonen rösta, även de som bor utomlands. De röstar ofta, och självklart har det underlättat vardagen för de röstande.

Ett komplement, inte en ersättning

Är justitieministern rädd att den som e-röstar riskerar att utsättas av påverkan från andra familjemedlemmar, går det förstås lika bra för den som e-röstar att välja att göra det i enrum, precis som i båset i vallokalen. Om någon inte känner sig trygg i detta går det fortsatt bra att ta sig till vallokalen eller poströsta.

Spar tid och pengar

Många utlandssvenskar avstår från att rösta eftersom det blir dyrt och krångligt att ta sig till röstlokalen. Det kan vara långa avstånd till de konsulat eller ambassader där det går att avge sin röst och öppettiderna är begränsade. För äldre, funktionshindrade och småbarnsföräldrar kan det vara ett alltför vidlyftigt äventyr att ta sig till vallokalen. Att ta ledigt för att rösta på arbetstid godkänns inte av utländska arbetsgivare. Därför avstår de. Vid förra riksdagsvalet fick vi rapporter om att potentiella väljare valde att vända tillbaka hem, på grund av långa köer eller att vallokalen stängdes innan alla hann fram.

2014 gick utöver kostnader för annonskampanjer, röstlokaler och löner hela 17 miljoner till tryckning av valsedlar och röstkort, 13 miljoner till porto för utskick av materialet, 9 miljoner till papper till valsedlarna och 4 miljoner för valkuvert. Ett tryckfel i röstkortet till röstberättigade i Skåne och Västernorrland kostade 2 miljoner kronor eftersom myndigheten skickade ut information om felet per post till de 1,2 miljoner drabbade. Att korrigera ett tryckfel digitalt görs på några sekunder.

Poströstning har uppenbara svagheter

Utlandssvenskar kan poströsta om de gör det med rejäl framförhållning. I många länder är dock postgången osäker. Bor du i Zambia är det säkrast att skicka din röst med rekommenderad post, vilket är både kostsamt och tidsödande. Två veckor efter förra valet 2014 kom paketet med valsedlar fram till konsulatet i Shanghai. Dessutom var valsedlarna och kuverten vattenskadade. Försändelsen var avsänd två månader tidigare och någon hade öppnat paketet. Ett femtiotal svenskar hade budat sina röster från Shanghai i god tid, direkt till valmyndigheten i Sverige, med dyrt expressbud. Men i staden bor flera tusen svenskar. Ska demokrati verkligen behöva kosta så mycket? Hade paketet med tiotusentals röstsedlar kommit fram, hade säkerligen valdeltagandet blivit betydligt högre från Shanghai.

Minskad miljöpåverkan för en hållbar utveckling

Vid de senaste allmänna valen, i september 2014, trycktes drygt 600 miljoner valsedlar. Det motsvarar 1 000 ton papper. För att utlandssvenskar ska kunna rösta fysiskt tillkommer frakten av valsedlar och inte minst transporten av väljarna själva till vallokalen. Det är sällan de cyklar dit, ofta krävs bil och inte sällan även flyg. Vill Sverige verka för en hållbar utveckling, skulle e-röstning för utlandssvenskar bidra till betydligt mindre miljöpåverkan.

Regeringens besked om nej till e-röstning gör att Sverige halkar efter. Låt åtminstone utlandssvenskarna testa e-röstning i nästa val så att fler har möjlighet att utnyttja sin demokratiska rättighet. Det skulle öka valdeltagandet bland alla de svenskar som har valt att bo utomlands.

Tuve Johannesson

ordförande,
Svenskar i Världen

Karin Ehnбом-Palmquist

generalsekreterare på Svenskar i Världen och f d ambassadör
Telefon 0706-22 25 48